

3° Deus est futurus beatitudo nostra in celo. XIX, 477, 1. Est beatus omne bonum et gloria. X, 418, 1. Est merces et beatitudo sanctorum, I, 201, 4: *Ego protector tuus sum, et merces tua magna nimis*. Est sors et pars justorum, XII, 391, 1: *Pars mea Dominus, dixit anima mea, propterea expectabo eum*. Est in celo hereditas nostra. XX, 244, 2: *Regeneravit nos in spem vivam... in hereditatem incorruptibilem, et incontaminatam, et immarcescibilem*. Ipse est premium sapientiae et virtutis, IX, 31, 1. Est in celo beatus omnia in omnibus, XIII, 528, 1. Quomodo in celo erit omnia in omnibus, XVIII, 405, 1: *Ut sit Deus omnia in omnibus*. Est cum beatus in celo jugiter, XXI, 369, 2: *Et ipsi populus ejus erunt, et ipse Deus cum eis*. Deo quomodo fruatur in celo, *Psalm.* I, 223, 1, 2: *Inebriabuntur ab ubertate domus tua, et torrente voluptatis tuae potabis eos*. Est beatus sol, et omnia ipsi complanabit, XII, 456, 1, 2. Videtur Deus a beatis se solo per essentiam, non per speciem mediam, XVIII, 449, 1: *Per fidem enim ambulamus, et non per speciem*. Deus nunc videtur in tabernaculo, in celis videtur in domo propria, *Psalm.* I, 405, 1: *In sole posuit tabernaculum suum*. Ipse est templum caeli, XXI, 401, 2: *Templum non vidi in ea: Dominus enim Deus omnipotens templum illius est et Agnus*. Deum videntes similes sunt Deo, nunquam videntes semper dissimiles, *Psalm.* I, 496, 1, 2: *Beata gens cujus est Dominus Deus ejus*. In altera vita letantium et dolentium sortes commutabit, IX, 356, 2.

BEATI, BEATITUDO (Vide COELUM).

ARTICULUS TERTIUS.

ATTRIBUTA METAPHORICA.

Per attributa metaphorica intelliguntur sensus, passionis, actiones quae in Deo existere finguntur.

4° *In Deum non cadit passio*. V, 50, 2. In eo nulla est passio, sed sola virtus, XIII, 292, 1. Passionibus subditi non potest, *Psalm.* II, 203, 2. In omnibus quae assumit passionibus, suam in se servat eminentiam, XII, 494, 1, 2. Dei tranquillitas, *ibid.*
5° *Ejus zelus quid*, II, 413, 2: *Ego enim sum Dominus Deus tuus, Deus amulator*. Cur dicatur zelotes, XII, 559, 1, 2; XX, 177, 2: *Ad invidiam concupiscit spiritus qui habitat in vobis*. Est gloriae suae zelotes, XIII, 505, 2.

3° *Quomodo dicatur letari, dolere et oblivisci*, *Psalm.* II, 203, 2; 379, 1. Dicitur letari super, vel in populo, quando populus ejus praeceptis obedit, XI, 250, 2: *Propter hoc super adolescentulis ejus non letabitur Dominus*. Quando item tristari, *ibid.* Gemitis ei cum datur, non est signum animi imbecillitatis, sed infens et exultantis se ad plagam, XIII, 554, 2. Non affligit peccatis impiorum proprie, XIV, 584, 2: *Laborem fecistis Dominum in sermonibus vestris*. In eo non est oblitio, quomodo tamen oblitiscit dicitur, XIII, 292, 1: *Oblivione oblitiscar eorum*. Deum hominem recordari quid

sit, *Psalm.* I, 45, 1: *Quid est homo, quod memoratus es? Deum memorem esse nostri, magnum beneficium est*, *Psalm.* I, 170, 1.

4° *In Deum non cadit penitentia*, XIV, 55, 2: *Quis scit si convertatur et agnoscat Deus? Eius penitentia non propis, sed antropopathos*, III, 356, 2: *Panilet me quod constituerit Saul regem*. Aliter penitere dicitur, aliter homo, I, 135, 1: *Penitenti cum quod hominem fecis in terra*.

5° *In eo non est propria ira*, XII, 583, 2; 554, 1: *Ira enim mea super universum populum*; XV, 677, 1: *Et circumspiciens eos (Jesus) cum ira*. Deum furere et irasci quid sit, *Psalm.* I, 15, 2: *Tunc loquetur ad eos in ira sua, et in furore suo conturbabit eos*. Antropopathos datur ei ira et furor, XII, 69, 1: *Ecce furor meus... constatur super locum istum*. Deus est dominus irae suae, XIV, 159, 1: *Deus amulator et ulciscens Dominus, habens furorem*. Deus cum irascitur, quid operetur, *Psalm.* I, 94, 2: *Fundamenta montium conturbata sunt, et commota sunt, quoniam iratus est eis*. Judicat tranquille, sine ira, XX, 77, 1: *Ira enim viri Dei justitiam non operatur*. Deus respicit aliquem cum ei placatur, avertit oculos cum irascitur, *Psalm.* II, 35, 1. Deus a nobis oculos avertit, cum nos ab eo faciem avertimus, *ibid.*, 2. Deus quando non videt, nec audit, 371, 2: *Fiant aures tuae intendentes in vocem deprecationis meae*. Facies ejus dicitur esse ubi hominibus se suamque potentiam ostendit, XIV, 30, 1: *Surrexit Jonas, ut fugeret in Tharsis a facie Domini*.

6° *Dei juramentum quid sit*, *Psalm.* II, 256, 1: *Juravit Dominus, et non pavilabit eum*. Quatenus olim juravit et jurare posset, XV, 169, 1.

7° *Quomodo Deus sedeat*. Angeli stant, XI, 169, 2.

Quomodo sedeat super Cherubim, *Psalm.* II, 164, 1. Subinde dicitur sedere, subinde equitare, et quare, XIX, 435, 2. Quomodo dicatur de celo descendere, XIV, 65, 2: *Ecce Dominus egredietur de loco suo*. Sibillus ejus quid sit, XI, 207, 1, 2: *Sibilavit Dominus musca, quae est in extremo fluminis Aegypti*.

CAPUT QUARTUM.

NOMINA DEI.

Deo varia nomina varie tribuit Scriptura, VII, 458, 1. Nomina ejus varia erant apud Hebraeos, et quid ea significent, XV, 68, 2. Varia ejus nomina, XI, 617, 2: *Sciet populus meus nomen meum in die illa*. Deus nomina decem habet, I, 477, 1: *Ego Dominus qui apparui Abraham... et nomen meum Adonai non indicavi eis*. Quod ejus sit nomen, VI, 526, 2: *Quod nomen est ejus, et quod nomen sicut ejus, sit noster? Eius nomen proprium quid sit*, XXI, 17, 1. Eius nomen est ens, VIII, 543, 1: *Et de his quae videntur bona, non poterunt intelligere eum qui est*. Dei nomen tetragrammaton cur vocetur ineffabile, I, 478, 1; VI, 427, 1. Id quam venerabile Hebraeis fuerit, I, 478, 2. Quae vocales ei subj-

clendae, I, 479, 1. Quid hoc nomen significet, 480, 1 et seqq. Quomodo significet essentiam Dei, *ibid.*, 2. Quomodo hoc nomen primo Deus dicatur indicasse Moysi, *ibid.*, et seq. Nomen hoc symbolice quid significet, 482, 1. Nomen quadrilaterum pleraque gentes Deo tribuunt, *ibid.*, 2. Dei nomen quare sanctum et terribile, *Psalm.* II, 165, 1: *Confluentur nomini tuo magno, quoniam formidabile et sanctum est*. Temere nominandum non est, IX, 600, 1: *Nominatio vero Dei non sit assidua in ore tuo*.

Deus vox aut derivetur ab hebraeo *Dai*, XIX, 65, 1, 2; XX, 35, 1, 2. Eius nomen est ipsemet Deus, XIX, 27, 2: *Donavit illi nomen quod est super omne nomen*. Deus graece, latino, et hebraice dicitur a divinitis, XXI, 133, 2. Cur dicatur *Saddai*, id est abundans, XIX, 65, 2. Cur sapius vocatur Deus Abraham, Deus Isaac, Deus Jacob, et cur interdum ter hoc nomen Deus repetatur, I, 453, 2. Deus vocatur hebraice *Abbir*, cur? 409, 2. Eius trinitas insinuat tribus litteris hujus nominis, *ibid.*

Eius nomen est aeternus et sanctus, XII, 450, 2; 451, 1: *Ego enim speravi in aeternum, et veniet michi gaudium a Sancto*. Eius nomen est admirabile, I, 509, 1: *Quis similis tui in fortibus, Domine? Terribilis atque laudabilis*. Deus Saboth unde dicitur, II, 209, 1; IX, 617, 1, XI, 110, 1; XVIII, 86, 2; *Psalm.* I, 135, 2. Deus cur vocatur *Rophe*, IV, 281, 2. In Scripturis vocatur et invocatur *Maor*, XIII, 160, 1. Cur vocatur caelum, XV, 468, 2: *Baptismus Joannis unde erat? et celo an ex hominibus? Vocatur caelum increatum*, XIII, 181, 1: *Everterunt sensum suum, et declinaverunt oculos suos ut non viderent caelum*. Deus vocatur aliquando noster amor, timor, spes, patientia passive, XIV, 476, 2.

CAPUT QUINTUM.

DEI APPARITIONES ET SYMBOLA.

1° *Apparitiones variae*. Primo, vario apparuit Deus, VIII, 276, 2: *Inventur ab his qui non tentant illum; apparuit autem eis qui fidem habent in illum*. Apparuit accommodare rebus, XI, 165, 2: *Vidi Dominum sedentem super salivum excelsum et elevatum*. Quomodo olim apparuerit, I, 29, 2; 30, 1. Olim apparuit terribilis, II, 421, 1: *Quid est omnis caro, ut audiat vocem Dei viventis, etc., et possit vivere?*

Secundo, solebat Deus in igne apparere, III, 449, 2: *Deus qui exardierit per ignem ipse sit Deus*. Passim in Scriptura se exhibuit per ignem, XIX, 510, 2: *Etenim Deus noster ignis consumens est*. Cur per ignem potius quam in alia figura, 511, 2. Est ignis et lux, XVI, 181, 2: *Ignem veni mittere in terram*, 302, 2: *Non erat ille lux; sed ut testimonium perhiberet de lumine*. Cur dicatur ignis devorans, XI, 441, 1: *Quis poterit habitare de vobis cum igne decorante? Eius symbolum est ignis*, IV, 502, 2. Ignem mittit in signum quod sa-

crificium sit ei gratum, III, 538, 2. Ejus ignis quia erat in Sion, hinc Hierosolymanam protegabat, XI, 426, 2.

Terio, quare appareat in nube, XII, 574, 1. Ejus gloriae symbolum est fumus et caligo, XI, 478, 2. Quoties in Veteri Testamento in nubis se ostenderit, XII, 374, 1. Deus quomodo dicatur locutus in columna et nube, *Psalm.* II, 166, 1: *In columna nubis loquebatur ad eas*.

Quarto, in veteri lege semper per Angelos, nunquam per se hominibus apparuit, III, 5, 1: *Factum est post mortem Moysi... ut loqueretur Dominus ad Joannem filium sturum*. Angelus vice Dei apprensus representabat Filium, non Patrem aut Spiritum sanctum, 6, 2. In imagine apparuit hominibus, XI, 500, 2.

Quinto, an cum hominem crearet, inderit formam humanam, XVIII, 641, 1: *Indute novum hominem qui secundum Deum creatus est*. Adamum formans non assumpsit formam humanam, IX, 476, 1: *Deus creavit de terra hominem, et secundum imaginem suam fecit illum*. Ejus vox perambulans in paradiso quies fuerit, I, 403, 2. Bis apparuit Jacob patriarchae, XIII, 448, 1. Qua forma senioribus Israel apparuerit, I, 628, 2: *Et videtur Deum Israel, et sub pedibus ejus quasi opus lapidei sapphirini, et quasi calium cum serenum est*. Deus per se locutus Salomoni, III, 613, 1, 2. Quomodo visus sit Isaac sedens in solo, XI, 165, 2; 166, 1. Qualia ejus fuerint firmata, quid ea significent, 168, 1. Ezechielis se spectandum praeiit forma humana, blanda ac benevola, XII, 614, 2. An sederit vel steterit in solo quod vidit Ezechiel, 494, 1, 2. Verisimiliter est eum sedisse, *ibid.* Ejus corpus in cursu cherubico sursum curat ex electo, deorsum ex igne, 494, 1, 2. Non est visus Amos propheta in forma corporea, cum is se Dominum vidisse ait, XIII, 632, 1. Deus Pater non insedit in throno quem vidit Joannes, sed Deus prout est communis toti S. Trinitati, XXI, 94, 2. Deus in carne appariturus an ab Atheniensibus cultus, XVII, 326, 1.

2° *Dei symbola et figurae*. Deum per rerum corporum imagines representat Scriptura, XV, 25, 2. Ipse lumine optime representat, XX, 65, 1: *Omne datum optimum... descendens a Patre lumine*. Quot modis dicatur Pater lumen, *ibid.*, 2 et seq. Ejus et lucis analogie, 523, 1: *Deus lux est, et tenebrae in eo non sunt ullae*. Est ad intra lux increata et originalis, 65, 2 et seq. Est auctor omnium luminum, 66, 1. Eius ignis est in viro, angelo et femina, XVIII, 644, 1. Sita est in hominis mente. Cur vento comparatur, XVII, 326, 2. Est similis figulo, XII, 166, 1, 2: *Eccae sicut lutum in manu figuli, sic vos in manu mea*. Maxime ob resurrectionem et refigurationem corporum, *ibid.* Quod Dei hieroglyphicum apud Aegyptios, XIII, 274, 1. Mystice columba est, XII, 199, 2: *Facta est terra eorum in desolationem a facie eius co-*

lumbis et a facie ira furoris Domini. Dei essentia, beatitudo, potestas, providentia, per quadrigam Cherubimorum exprimitur, et pluribus id ostenditur. XII, 500, 1, 2. Passim in Scriptura inducitur quasi eques et auriga, vectus carruca colorum vel Cherubimorum, 497, 1. Ejus victoriam et bellum representat eadem quadriga Cherub, item ejus triumphum 501, 1, 2. Ejus stemmata sunt quatuor, 504, 1, 2. Ejus emblema antiquum, 505, 1. Ipse est circulus et qualis, 508, 2. Cur eum ut rotam et figura orbiculari pingentur Aegyptii, *ibid.* Cum iride confertur, 512, 1.

CAPUT SEXTUM.

OFFICIA ERGA DEUM.

I. COGNOSCERE DEUM. — Deum cognosci ab hominibus quam admirabile sit, *Psal.* II, 445, 1: *Domine, quid est hominibus, quia innotuisti ei?* Dei cognitio summum est bonum hujus vite, 625, 1: *Dedit nobis sensum, ut cognoscamus verum Deum.* Eum nosse beatitudo est, XIII, 334, 1, 2: *Non est scientia Dei in terra.* Ejus cognitio est causa humilitatis, XI, 476, 2; 477, 1.

Triplex est nobis cognoscitur, XI, 81, 2. Ejus cognitio naturalis ad salutem sine fide non sufficit, XIX, 474, 1: *Crederet enim oportet accedentem ad Deum, quia est, et inquirentibus se remunerat.* Non cognovit eum mundus practice nec speculative in mundi fabrica, XVIII, 254, 2: *Quia in Dei sapientia non cognovit mundus per sapientiam Deum.* Ejus cognitio in sola Judea erat, XI, 377, 1. Deum quando ab omnibus cognoscatur, *Psal.* II, 53, 2: *Et cognoscent quia nomen tibi Dominus.* Deum ut pro nobis pugnet, necesse est ut nobis innotescat, I, 213, 1 (*Vide COGNITIO DEI*).

II. AMARE DEUM (*Vide AMOR DEI*). — Deum est nobis super omnia summo et sincerissimo amore diligendum, II, 423, 1, et seq.: *Diliges Dominum Deum tuum et toto corde tuo, et ex tota anima tua, et ex tota fortitudine tua, IV, 227, 2; XIV, 237, 1.* Summe meretur diligere, XV, 484, 1. Ex toto diligendus est, IX, 212, 4. Solus totum cor hominis habere vult, ejusque imperium occupare, III, 601, 1; IX, 103, 1; 104, 1; 193, 4; XI, 399, 1, 2: *Coangustatum est enim stratum, ita ut alter deat.* Amandus qualiter Deus in omni fortuna, IX, 345, 2.

III. IN DEO CONFIDERE. — De Deo semper optime sentiendum et sperandum, XVIII, 87, 1. Quomodo nos ei totos credere debeamus, X, 162, 2: *In omni opere tuo crede ex fide animae tuae.* Deus delectatur nostra de se confidentia, XX, 389, 1, 2: *Omnes sollicitudines vestras proficientes in eum, quoniam ipsi cura est de vobis.* In quolibet rerum eventu ei fidere et ad eum recurrere debemus, XII, 398, 2; 399, 1. In eo collocanda fiducia vere agendi felicitate, V, 504, 2: *Qui sperat in Domino, beatus est.* Solum Deo inmitandum,

Job, 481, 1: *Tunc super Omnipotentem delictis atque fluxus, et elevabis ad Deum factum tuum.* XV, 201, 2. Providentiae divinae nititur homo in omnibus operibus suis, V, 486, 1; VI, 3, 1, 2. A Deo quomodo semper pendere debeamus, XII, 95, 1: *XVI, 471, 2.* Est rupes, et quare, II, 515, 2, et seq. Eius presidio quomodo fidendum docetur exemplis, I, 409, 2; IV, 458, 1. Eius ope et auxilio quomodo nitendum, II, 533, 1, 2. Et ita nitendum est, ut tamen humana non negligamus media et auxilia, XIII, 443, 2.

Ad Deum in rebus arduis confugiendum, XVIII, 88, 2; 73, 1. Ad eum confugiendum in periculis, III, 241, 1: *Ad quem venisti et sub cuius confugisti alas?* Deus in periculis unicuique refugium, *Psal.* I, 351, 1, 2. Non patitur se nostra fiducia vinci, XV, 227, 1: *Dixit Jesus centurioni: Vade, et sicut credidisti, fiat tibi.* Prospecti fidentes in se, XII, 93, 1, 2. Amicos in se sperantes non confundit, XVIII, 93, 1, 2: *Spes autem non confundit.* Est totus consolatio, XVIII, 237, 1: *Deus autem patientia et solatio det vobis idipsum sapere.* Est oceanus consolationum, *Job*, 438, 1: *Ponit humiles in sublime, et marentes erigit sospitate.* Quomodo suos consoletur, XIII, 317, 1. Consolationem et afflictionem temperat, XI, 149, 1: *Et creabit Dominus... nubem per diem, et fumum et splendorem ignis.* Eius dulcedo omnia amara dulcorat, VIII, 527, 2: *Quoquam bonus et suavis est, Domine, spiritus tuus in omnibus.* Dei solatia dulcorant calumnias, VII, 249, 2 (*Vide CONFIDENTIA, SPES*).

IV. TIMERE DEUM. — Deus cur solus timendus, *Psal.* I, 195, 2: *Timet Dominum omnis terra... quoniam ipse dixit, et facta sunt.* Quomodo sit timor noster, XVIII, 451, 1: *Scientes igitur, timorem Domini hominibus suademus.* Eius aspectus metuendus est et terribilis, IX, 467, 1. Quomodo sit hominum pavor, XI, 247, 4, 2: *Ipse pavor vester, et ipse terror vester.* Eius timor est causa virtutum, VII, 411, 2: *Deum time, et mandata eius observa, hoc est enim omnis homo.* Voluntatem timentium se facit, XX, 582, 4. Deum qui timet, nihil negligit, VII, 370, 1. Eum minus quam homines peccando formidamus, XVIII, 278, 1 (*Vide TIMOR DEI*).

V. LAUDARE DEUM. — 1° *Deus ipse debet esse laus nostra.* XII, 445, 2: *Sana me, Domine, et sanabor, quoniam laus mea tu es.* Quanto potest laudandus, II, 439, 2: *Ipse est laus tua et Deus tuus.* Eius immensitas immensam poscit laudem, X, 421, 2: *Glorificantes Dominum quantumcumque poteritis: superababit enim adhaec, et admirabilis magnificentia eius.* Benedicite Dominum, exaltate illum quantum potestis: major est enim omni laude. Superat omnem laudem et gloriam quam ei dare possumus, 420, 2 et seq. Non placet ei adequate laudari potest, *ibid.* Ei competit summa laus, tum activa, tum passiva, IX, 445, 2. Duplici titulo summe est laudandus, XI, 175, 1. Deus cur summo affectu laudandus, *Psal.* I, 494, 1

Dei perfecta laudatio non nisi in patria exhiberi potest, *Psal.* II, 457, 1: *Lauda, anima mea, Dominum: Laudabo Dominum in vita mea; psallam Deo meo, quantumvis fuero.*

2° *Deus semper est laudandus.* I, 566, 4, et seq.: *Fortitudo mea et laus mea Dominus.* IV, 287, 1: *Omnino tempore benedic Deum.* Eum laudare semper et exaltare Christianorum et Angelorum est, XI, 273, 1. Assidue Deum laudare quaedam vita caelestis est, 605, 1: *Gaudium et letitia invenitur in ea, gratiarum actio et vox laudis.* Satis laudari ab hominibus et Angelis non potest, XXI, 3, 2. Eum semper laudare quomodo quis possit, 412, 1. Deum semper laudat qui semper bene agit, *Psal.* I, 219, 2: *Et lingua mea meditabitur justitiam tuam, tota die laudem tuam.*

3° *Deus quomodo laudandus.* *Psal.* I, 193, 1: *Erudite, justi, in Domino, rectos decet collaudatio.* Quomodo a nobis magnificetur Deus, II, 164, 1: *Magnificetur ergo fortitudo Domini;* XVI, 32, 2: *Magnificat anima mea Dominum.* Dei laus quadruplex est, XXI, 333, 1. Diversimode a nobis est laudandus, IX, 445, 2: *Sapientia enim Dei astabit laus, et in ore fidelis abundabit, et dominator dabit eam illi.* Eius laudandi varii sunt gradus, 420, 2. Septem ejus laudandi modi, XI, 273, 1. Deus laudandus ex cognitione creaturarum et ex revelatione divina, *Psal.* I, 193, 2. Deus et singulatum et conjunctim laudandus est, *ibid.*, 4. Deus vult solum a parvulis et humilibus cognosci et laudari, *Psal.* I, 44, 1: *Ex ore infantium et lactentium perfecisti laudem tuam.* Eum quomodo inanimata laudent, XIII, 491, 4, 2. Quo sensu eum mortui non laudent, XII, 433, 2: *Vide quia non mortui qui sunt in inferno... dabunt honorem et justificationem Domino.*

V. COLERE DEUM. — 1° *Deus est summe colendus, et cur.* IX, 267, 2; 248, 1: *In tota anima tua time Dominum, et sacerdotis illius sanctifica.* Ei immensa debetur reverentia, cultus, amor et patria, XIV, 236, 2; 237, 1; 555, 2: *Si ergo Pater ego sum, ubi est honor meus? et si Dominus ego sum, ubi est honor meus? Omni amore, cultu et reverentia dignissimus est, IX, 88, 2; 207, 1.* Ei infinitae gratiae infinitis modis debentur, XIV, 268, 2. Deo quinam honor debeat, *Psal.* I, 163, 1: *Afferite Domino gloriam et honorem, afferite Domino gloriam nominis ejus.* Deo quid reddere debeamus, VII, 382, 1: *Memento creatoris tui in diebus juventutis tuae.* Ei reddenda quae sunt ejus, XV, 418, 2. Ab eo cultu in omnibus rebus ordiendum est, X, 219, 2: *Bono animo gloriam reddite Deo, et non minus primitias munerum offerat.* Quomodo Deum colere, et in quo imitari debeamus, XXI, 143, 1. Vult solus coli, ceteris exclusis, X, 202, 4. In altari ejus fortitudo, cultus et majestas maxime refulcent, XI, 404, 1. Quando primum et qua occasione Judeis preceperit ut sibi soli sacrificarent, XII, 69, 2: *Non praecipit eis in die qua eduxit eos de terra Aegypti,*

holocaustum. An in deserto Judeis quidem sacrificia indiceret, sed ea vim obligandi habere noluerit antequam Chanaan ingrederetur, XII, 70, 1. Eius servitium et cultus apud Iudeos consistebat in observatione praecceptorum non moralium, sed caeremonialium, XIX, 438, 1: *Munera et hostiae offeruntur... solummodo in civibus et in positibus, et vortis captivitatibus, et iustitiae carnis usque ad tempus correctionis impositis.* In anima sancta, religio et Ecclesia quomodo colatur, XIV, 354, 1. Eucharistia summe honoratur, 564, 4, 2. Deus colit colentes se, V, 202, 2.

2° *Deus jussit diem unum esse festum pro alio.* X, 168, 1: *Quare dies diem superat, et iterum lux lucem, et annus annum a sole?* Diem septimum ab initio creationis mundi sanctificavit, XIX, 386, 1: *Dixit enim in quodam loco de die septima sic: Et requiesit Deus die septima ab omnibus operibus suis.* Die septimo quievit exemplariter et formaliter, *ibid.* Gaudet diebus festis, quod illis a fidelibus magis colatur, quare ipse pariter cupit ut fideles die festo gaudeant, IV, 248, 2: *Sanctus dies Domini est, et nocte contritari: gaudium enim Domini est fortitudo nostra.* Praeter requiem sabbati, aliam habet requiem quam hominibus praeparavit, XIX, 356, 1 (*Vide DIES DOMINICA, SABBATUM*).

3° *Deus vult coli certis locis.* I, 289, 1: *Quam terribilis est locus iste, non est hic altitudo nisi domus Dei.* Cur aliqua loca, templa, imagines, sanctos eligat, in quibus miracula patret praestitit, XVIII, 377, 1: *Nunquid omnes habent gratiam curationum?* Propter fideles Iudeos elegit locum Iudaeae, IV, 519, 2: *Non propter locum, gentem; sed propter gentem, locum Deus elegit.* Designat locum templi, III, 538, 2. Olim in templo Salomonis habitans, erat quasi centrum mundialis sphaerae et omnium animorum, ut lineae et orationes ab hominibus ducebantur in templum, ubi omnes ipsi existerent, XIII, 79, 2: *Daniel... ingressus est domum suam, et fenestris apertis in cancelo suo contra Jerusalem, tribus temporibus in die flectebat genos suos.* In templo exhibet sibi nobis aurem suam, XII, 433, 2: *Respice, Domine, de domo sancta tua in nos, et inclina aurem tuam.* Cur in templo liberatis sit orantibus, VII, 192, 1: *Consolati pedem tuum ingrediens domum Dei, et appropinqua ut audias.*

VI. ORARE DEUM. — 1° *Deus vult orari.* XVI, 587, 1, 2. Diligendum simul et invocandum est, IX, 394, 4: *Omnino vita tua dilige Deum, et invoca illum in salutem tuam.* Quam ei gratia sit sui invocatio, XIII, 512, 1: *Omnis qui invocat nomen Domini salvus erit.*

Dei auxilium implorandum recte loqui et bene vivere volenti, IX, 595, 1, 2: *Domine Pater et Dominator vite meae, ne derelinquas me in conspectu eorum; nec sinas me cadere in illis.* Deus est saepe invocandus a rectoribus omnibus, V, 28, 2 et seq.

Opera nostra sunt illi commendanda, ut ilia prosequantur. V. 485, 2. et seq.: *Revela Domino opera tua, et dirigentur cogitationes tuae.*

Est invocandus Deus ut optimus conciliator in rebus dubiis, VI, 31, 2; X, 258, 2: *Et in his omnibus deprecare Altissimum, ut dirigat in veritate viam tuam*, X, 163, 1; 167, 1: *Qui interrogaverit, manifestat, parabit verbum, et sic deprecatus exaudietur*. Invocandus est in necessitate, Job, 43, 2.

Quomodo Deus a nobis orandus, VII, 196, 1: *Ne teneris quid loquaris, neque cor tuum sit velox ad profertendum sermonem coram Deo, Deus enim in caelo, et tu super terram*; Psalm. II, 435, 1: *Prope est Dominus omnibus invocantibus eum, omnibus invocantibus eum in veritate*. Ejus fleclendi rationes, XII, 433, 1. Hominis audit linguam si mundum habeat conscientiam, IV, 278, 1: *Tunc Tobias ingenuit, et cepit orare eum lacrymis*. Ejus invocatio cum debita fide spe coratione et charitate fieri debet, XVIII, 179, 1, 2: *Quicumque invocaverit nomen Domini, salvus erit*. Saepe fidei et fiducia defectum in orantibus supplet, XX, 43, 1: *Non ergo aestimet homo ille qui hesitat quod accipiat aliquid a Domino*. Non delectatur oratione verbosa, VII, 196, 1; XV, 484, 2. Requirit pluralitatem personarum, XV, 412: *Ubi enim sunt duo vel tres consentientes in nomine meo, ibi sum in medio eorum*.

Quam abunde suorum preces exaudiat, XIII, 143, 2; 144, 1: *Adhuc me loquente in oratione, ecce vir Gabriel... cito volans tetigit me*. Rectis adest se invocantibus, XIV, 146, 1. Pios ad se clamantes quocumque exaudiat, XVI, 239, 2 et seq.: *Deus autem non faciet vindictam electorum suorum, clamantium ad se die ac nocte*; 495, 1. Exaudiat invocatus, Job, 482, 1. Ligatur piis piorum precibus quasi vinculis, XII, 68, 1: *Tu ergo noli orare pro populo hoc*. Non patitur suos in oratione affligi, 335, 1. Deus in arctis ab homine invocatus adest, XIII, 41, 2: *Clamavi de tribulatione mea, et exaudivit me*. Deus aliquibus modis suos exaudiat in tribulatione, Psalm. I, 24, 1: *Cum invocarem, exaudivit me Deus justitia mea*; XII, 437, 1: *El nunc, Domine omnipotens, Deus Israel, anima in angustiis et spiritus anxius clamat ad te, audi, Domine, et miserere*. Suorum famulorum vota exaudiat etiam per miracula, 212, 4, 2: *Et invocabis me, et ibitis, et orabis, et ego exaudiam vos; quaretis me et invenietis*. Tale se exhibet oranti quem se orans exhibet illi, IX, 513, 1: *Ante orationem prepara animam tuam, et noli esse quasi homo qui tentat Deum*. Exaudiat preces pauperum, 144, 2; 145, 1. Saepe initio preces non exaudiat; sed perseverantia vincitur, XV, 356, 1: *At illa venit, et adoravit eum dicens: Domine, adjuva me*.

Non passim omnes exaudiat, Job, 674, 1: *Ibi clamabunt, et non exaudiet, propter superbiam*

malorum. An peccatores orantes exaudiat, XVI, 464, 1: *Scimus autem quia peccatores Deus non audit*. Deus quando orantem contemnat, Psalm. I, 29, 1. Omni petenti dat semper aliquid, V, 98, 2: *Ne dicas amico tuo: Vade et recerte, eras dabo tibi, cum statim possis dare*. Cur saepe fideles non exaudiat temporalia petentes, XX, 42, 1. Et tunc negando petita misericors est, triuando iratus, 174, 2: *Petitis, et non accipitis, eo quod male petatis*. Audit orationem non ad nostram voluntatem, sed ad salutem, XV, 208, 1: *Omnis enim qui petit accipit, et qui quaerit invenit* (Vide ORATIO).

VII. SERVIRE DEO. — 4° Deo serviendum et quomodo. Et quam debeamus attente servire, II, 432, 1. *Omne mandatum, quod ego praecepit tibi hodie, cave diligenter ut facias*. Jugiter curat an homines legum a se datam etiam observent, IX, 482, 2: *Et dicit illis: Attendite ob omni tempore; et mandavit illis unicuique de proximo suo*. Dux est eorum qui ipsum sequuntur, 614, 2: *Gloria magna est sequi Dominum*. Multa ei debemus, XVI, 231, 1, 2: *Cum feceritis omnia quae praecepi tunc vobis, dicite: Servi inutilis sumus, quod debuimus facere fecimus*. Vult nos quam proxime et frequentissime ad se accedere, IX, 392, 1: *Ne longe sis ab eo, ne eas in obtinorem*. Est unum necessarium, XVI, 158, 1, 2. Deo serviendum in veritate, IV, 310, 2: *Servite Domino in veritate, et inquirite ut factis quae placita sunt illi*. Vult a nobis serviri in laetitia, 249, 1: *Gaudium etenim Domini est fortitudo nostra*. Omnia debent ad ipsum referri, V, 487, 1: *Universa propter semetipsum operatus est Dominus*. Ad ejus gloriam et obsequium nostra fiant oportet, XVIII, 231, 2: *Sive ergo vivimus, sive morimur, Domini sumus*. Et an id sit praecipuum, 350, 1: *Sive manducatis, sive bibitis, sive aliud facitis, omnia in gloriam Dei facite*. Et nonnisi excellentia opera offerenda sunt, X, 183, 2: *In omnibus operibus tuis praeclens esto; ne deleas maculam in gloria tua*. Semper petit optima et perfectissima, XIV, 566, 2: *Maledictus dolosus qui habet in grege suo masculum, et votum faciens inmolat debile Domino*. Et offerenda sunt optima, XVI, 504, 2. Non considerat in operibus nostris, quantum, sed ex quanto, XIV, 136, 1. Affectum offerentis, non personam aut munus intuetur, X, 223, 2: *Noli offerre munera prava, non enim suscipiet illa*. Dei gratia indignus est qui solum et si prosperis servit, IV, 305, 2. Deo servantur urbes et regna, 326, 1: *Et non fuit qui insurrexerit populo isti, nisi quando recessit a cultu Domini Deus*.

Dei directioni in omnibus acquiescendum, I, 736, 2. Hac de re exempla, *ibid* et seq. Dei vocatio expectanda et sequenda, IV, 439, 1: *Ipsi autem non erant de semine virorum illorum, per quos salus facta est in Israel*. Dirigat actiones nostras si ei nos obsequamur, V, 78, 1: *In omnibus tuis cogita illum, et ipse diriget gressus tuos*. Et vo-

lenti obediendum est, XIV, 30, 2. Eum fugere non licet, XIV, 32, 2: *Dominus autem misit ventum magnum in mare, et facta est tempestas*. Deo in arduis parandum, III, 346, 1. Volentatem facit hominis obedientis ei, VI, 127, 1, 2: *Vir obediens loquatur victorias*, XIII, 113, 2; XX, 581, 1, 2: *Et in conspectu eius suadebitur corda nostra*. Manet in obediēte quintupliciter, XX, 634, 1: *Qui servat mandata eius, in illo manet, et ipse in Deo*. Eius inspirationes, monita quanti faciēda sint, XIV, 317, 2.

Deus quomodo quaerendus, VII, 607, 2: *Quaerit quem diligit anima mea, quaesit, et non invenit*. Quomodo sit quaerendus, et ubi, XI, 652, 2: *Quaerite Dominum dum inveniri potest*. Non invenitur in foro, VII, 608, 2. *Per vicus et plateas quaeram quem diligit anima mea; quaesivi illum, et non invenit*. In triplici creatura invenitur, 608, 1. Sincero corde quaerendus, VIII, 276, 4. Quaerendus actione et contemplatione, Job, 433, 2. Modi ei appropinquandi, XX, 182, 1. Quomodo prope sit, et inveniri queat velut obvius, XI, 652, 2. Modus quidam facile ascendendi ad Deum datur, XII, 500, 2. Non abhorret hominum vilium consortium, IX, 385, 2. Deus quando quaeratur, Psalm. I, 53, 2: *Non dereliquisti quaerentes te, Domine*. Deum pro Deo suo quis habet, Psalm. I, 496, 2: *Beata gens cujus est Dominus Deus ejus*.

N. B. Quoad omnia quae ad Dei generationem, vel personas sanctissimae Trinitatis spectant, vide TRINITAS.

DEUTEROCANONICI LIBRI. Deuterocanonici libri sacrae Scripturae qui vocentur, IX, 15, 1; XX, 496, 4.

DEUTERONOMIUM. Deuteronomium est repetitio legis; ubi et quando ea a Moysē facta sit, et cur ea facta, II, 391, 1, 2. Ipsum est velut perpetua concio, *ibid*. Id Moyses primo dixit, postea scripsit, *ibid*. Idque paulo ante mortem suam, *ibid*. Totum Deuteronomium non dixit Moyses una vice, 540, 1, 2. Deuteronomium regi dabatur in inauguratione, IV, 50, 2.

DEVORARE. *Devorare* verbum priscis fuit in usu, VI, 78, 1. *Devorare* saepe sumitur pro *spoliare*, 78, 2. Qui devorare preces, vota, verba dicuntur, 79, 1, 2. Quid sit orationem, quid nomen devorare, *ibid*. Quid devorare sanctos, et qui id faciant, 78, 4, 2 et seq. Devoratores pauperum sunt summe crudeles, 438, 1, 2.

DEVOTIO. Quid sit devotio, X, 218, 1. Devoti olim qui dicebantur, *ibid*. Devotio est quasi adeptus victimae, *ibid*. Significatur per adipem, II, 24, 1. Devotio offerentis, victimam Deo gratam facit, X, 218, 1, 2. *Oblatio iusti impinguit altare, et odor suavitatis est in conspectu Altissimi*. Devotio est pinguedo mystica, XII, 800, 1. Eius causa intrinseca est meditatio, *ibid*. Quadruplex ejus causa, memoria peccatorum, recordatio peccatorum, consideratio peccatorum, desiderium vitae perennis.

ibid. Devotionis mater est compunctio, V, 416, 2: *Cor quod novit amaritudinem animae suae, in gaudio non miscebitur extraneis*. Devotio vera nonnisi suspiris et lacrymis obtinetur; illius pabulum betus, Job, 96, 4, 2: *Antequam comedam, suspiro, et languam inundantes aquae sic rugitus meus*.

DEXTERA. Dextera sumitur in Scriptura pro parte australi, XIV, 248, 1. Dextera pars potior sinistra, cor, V, 87, 1. Per dexteram fides datur et sancitur, 87, 2. Dexteram dare est ritus in eundem foederis, IV, 648, 2. Dextera aliquando Christum significat, Psalm. II, 289, 2. Dextera locus docet Deum et Angelos, XII, 573, 2. Dextrae et sinistrae occupatio in regno Christi, quem filii Zebedaei petebant, praereminentiam aliquam significat, XV, 451, 1. Quomodo ad dexteram Patris dicatur Christus sedere, XIX, 355, 1. Ad dexteram Christus statuet in iudicio electos, 852, 2.

Cujus rei dextra et sinistra sint symbolum, VII, 568, 2 et seq.; XV, 534, 2. Dextera in Scripturis variarum rerum est symbolum, I, 389, 1; V, 88, 1. Dextera symbolum est potentiae, constantiae, fidei, auxilii, XIX, 104, 1, Job, 327, 2. Item significat prosperitatem, bonum, amicos, honores, V, 126, 2 et VI, 346, 1. Item symbolum est egregii altitudo conatus et operis, XIV, 384, 2. Dextera oculus et manus scandalizantis et jussus erui, quid sint, XV, 466, 2.

DIABOLUS (Vide DEMON).

DIACONUS, DIACONI. 1° Diaconi quando et quae occasione in primitiva Ecclesia ab Apostolis creati et instituti, XVII, 159, 1; 162, 2; 141, 4; XXI, 22, 2. Diaconatus an sit sacramentum, XVII, 163, 2 et seq.; 165, 2. An a Christo sit institutus, 162, 2. Cur diaconi sint creati septem, 164, 1. Cur pleni Spiritu sancto, *ibid*. Quibus ritibus praevius sint ordinati, 165, 2. Diaconi quomodo ordinentur, 162, 4. Diaconi primi cur essent Graeci, 163, 2; 164, 1.

2° Officia diaconorum, VIII, 53, 2; XVII, 161, 4; XVIII, 376, 2; 473, 2; 630, 4; XIX, 216, 4. Fuere sacri ministri, XVII, 161, 1. Iis commissa cura rerum Ecclesiae, 163, 4, 2. Quibus in rebus Apostolis subservirent, XVIII, 630, 4. Iis commissae Apostoli externa munia, 207, 1. Diaconi externis occupati, ejus triplex functio, 207, 2. Diaconi alii erant elemosynarii, alii hospitalarii, alii praefecti, *ibid*. Episcoporum et sacerdotum ministri et oculi sunt, XVIII, 207, 2; XIX, 216, 4. Cum sacerdote offerebant sacerdotium, XIX, 216, 2. Significatur per Levitas, II, 204, 2. Forum dignitas, 210, 2. Diaconus quomodo pro populo possidet, XVIII, 441, 2. Diaconus si necessitate an sacramentaliter possit absolvere, XX, 320, 2. Possunt absolvere ab excommunicatione, *ibid*. Diaconi cardinales Romae, qui et quot essent, et quod eorum munus, XVII, 163, 2. Diaconus Romanus quales essent olim et modo sint, *ibid*.

3° Diaconorum deces, XIX, 276 et seq.; 277, 2.